СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 56. Джерзі Сіти, Н. Дж., середа, 12-го березня 1941. No. 56. Jersey City, N. J., Wednesday, March 12, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СТАНДАРИЗАЦІЯ ЗБРОЇ ДЛЯ АМЕРИКИ Й АНГЛІЇ

ВАШИНГТОН.—Англійські й американські техніки працюють разом, щоб прийти до узгіднення моделів всякої зброї й амуніції, призначеної для Америки і для Англії. Ходить про те, щоб виходили такі літаки, повзи, гармати, скоростріли, й інша зброя, в яких вояки, орудуючі ними, моглиб легко зорієнтуватись; а також, щоб амуніція до них пасувала. Багато уваги в тім відношенні техніки присвячують ріжним мірничим інструментам.

ВИКИДАЮТЬ КОМУНІСТИЧНИХ УЧИТЕЛІВ.

НЮ ЙОРК. — Департамент шкільництва розпочав доходження комуністичної діяльности професора Сити Каледжу, Мориса Шапеса, з ціллю, щоб його викинути з посади. Водночас подібні доходження відбуваються над іншими професорами-комуністами, також з цілю усунути їх з учительських посад. Назвища інших покищо не подано.

ОПІНІЯ ПРО АНГЛЬО-ФРАНЦУЗЬКУ НАПРУГУ.

ВАШИНГТОН. — У вашингтонських колах є такого переконання, що відносини між двома бувшими союзниками Англією і Францією в найближчих часах можуть прибрати загострені форми. Проте мало хто вірить, щоб прийшло до справжнього мілітарного зудару, як це погрожує французький адмірал Дарлян. З другого боку мало хто вірить, що Англія дасться перелякати цею загрозою і звільнить бльокаду. Амбасадор Галифекс зо свойого боку щераз заявив, що Англія в ніякому разі не допустить харчів до занятих німцями територій. Інша справа з незанятими, говорив він, але й тут будуть великі трудноші до поборення.

СКІЛЬКІСТЬ КОРАБЛІВ.

ВАШИНГТОН. — Передбачуючи, що вневдовзі прийдеться Англії відступити велику скількість торговельних кораблів, власти почали підраховувати свій стан. Виходить, що Америка має 1,150 кораблів поверх сім міліонів тон тонажу. В тім менше як два міліони тон заняті в домашній, прибережній торговлі і ледви, чи надаватисьмуть до дальшої їзди. В загальнім числі лише мала частина є власністю уряду.

ОДИН МІЛІОН В АРМІЇ.

ВАШИНГТОН. — Американські збройні сили тепер начисляють один міліон. Це найбільша армія в цілій історії Злучених Держав Америки, в часах миру. В тім числі коло пів міліона є регулярної армії, а решта національна ґвардія і резерви. Ця армія далі постійно зростає.

НЕБЕЗПЕКА ІНФЛЯЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Сенатор Тефт перед Огайським товариством у готелі Пенсилвенія в Ню Йорку минулого понеділка заявив, що коли уряд не буде задержувати ощадности, бодай в тих справах, в яких ту ощадність можна примінювати, то прийде в Америці до інфляції. Америка мусить привести до порядку свою економічну систему, коли вона хоче конкурувати з надзвичайно видайною тоталітарною системою Адольфа Гітлера, казав він.

ПРИБУТТЯ ЛИТОВСЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА СМЕТОНИ.

НЮ ЙОРК. — До Америки прибув литовський президент Антанас Сметона. Він сказав журналістам, що большевикам не підписав жадного правного акту, що зрікається самостійности Литви і президентури, тому фармально далі є литовським президентом. Він далі говорив, що Совети знасилували його край, поневолили людей, які нині стали невільниками, бо мусять тяжко працювати, а не дістають нагороди за це, ні не є власниками землі. Він висказав надію, що таки це прийде час, коли Литва і її малі сусіди дістануть назад свою самостійність.

МЕДИЧНА ПОМІЧ АНҐЛІЇ.

НЮ ЙОРК. — До Америки вернули два американці, які їздили до Англії студіювати справу цивільної оборони і вони говорили, що Америка мусить дати Англії не лиш зброю і амуніцію, але також медичну поміч. Туди повинні їхати лікарі й шпитальні піклунки. Про настрій в Англії вони висказувались якнайкраще і казали, що Англії не побе ніхто. Вони з великим захопленням говорили про поведінку цивільного населення, зокрема жінок. Всетаки підкресляли, що Америка повинна дати Англії всяку поміч.

ЗАСУДИЛИ КАПЛІНА.

НЮ ЙОРК. — Суд засудив Гамія Капліна, відомого менаджера кулачних борців, на пять до десять літ тюрми за ведення шахрайського дому гри в карти.

РУХ НА АВТОБУСАХ ЦІЛКОВИТО СПАРАЛІЖОВАНИЙ

Внаслідок страйку автобусових шоферів пасажирський рух на нюйорських автобусах цілковито спаралізований. Біля 900,000 осіб мусіло шукати інших засобів комунікації, беручи підземні, або надземні залізниці, 1,305 автобусів внаслідок страйку мусіло припинити працю. Посадник Ля Ґвардія, який до останньої хвилі пробував цей страйк полагодити, заявив, що це „траґічна помилка". Провідники страйку заповідають, що він затягнеться довгий час.

В СЕНАТІ ЗАКЛИКАЮТЬ ДО ЄДНОСТИ

Сенатори Венденберґ і Вайлі, оба з табору опозиції, яка не хотіла допустити до ухвалення законопроекту ч. 1776, тепер заявили, що це не відповідає правді, начеб сенат був поділений в справі помочи Англії. 90 сенаторів є за таку поміч, а лиш 5 проти. Коли ж голосування над законопроектом ч. 1776 випало 60 до 31, то причина в тім ця, що є поділ думки, як ту поміч Англії дати? Ця заява згаданих сенаторів прямувала до того, щоб підкреслити перед суспільністю єдність думки сенату відносно цілей в заграничній політиці.

НАСТРОЇ ЗА ВЕРБУВАННЯ ПРАЦІ

Конґресмени дістають чимраз більше листів від своїх виборців, з запитами, чому уряд переводить вербування людей до армії, змушуючи їх служити для держави по $30 місячно, а також уряд переводить список майна й шляхом податків велить йому робити великі уступки на користь держави, а робітникам дозволено свобідно страйкувати в такім промислі, який виробляє зброю і амуніцію? Вслід за тим у конґресових колах зростає думка, що уряд повинен на рівні з вояками вербувати до праці в воєннім промислі також робітників.

ПОДАТКИ НАПЛИВАЮТЬ НАДСПОДІВАНО ДОБРЕ

Секретар фінансів, Морґентав, заявив, що цього року люди платять свої податки дуже сумлінно. Дотепер заплатили 22 міліонів долярів більше, ніж минулого року в тім самім часі. Ціла сума федеральних видатків виноситиме коло три біліони долярів.

БРИТІЙЦІ ЗАТОПИЛИ ІТАЛІЙСЬКИЙ КРУЖЛЯК

Італійська фльота понесла нову значну втрату: британська субмарина затопила легкий модерний кружляк з т. зв. кляси „Кондотієрі". Італійське звідомлення з минулої суботи згадувало за ту втрату. Як подає „Ди Ню Йорк Таймс", ще тепер певно мова про той самий корабель. Як виходить з британського звідомлення, то корабельна залога вирятувалась. Забра- [illegible] вали британську субмарину, що в цьому випадку не втікала, а знаходилась близько потапаючого італійського корабля, щоб евентуально пустити в нього ще одну торпеду, колиб виявилось, що він не затоне.

НАЦІСТИ ПОМОЖУТЬ ІТАЛІЇ В АЛЬБАНІЇ

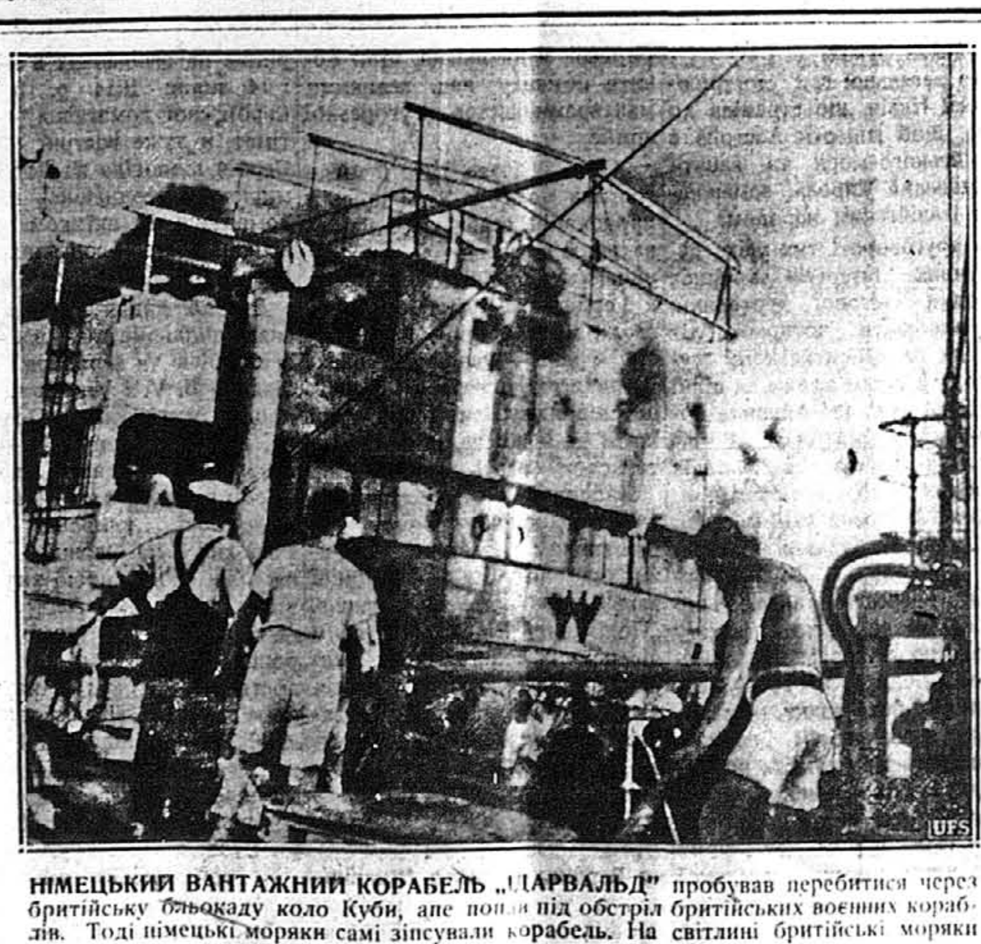
Такі інформації дійшли до Вашинґтону. Кажеться, що Німеччина хоче вислати до Альбанії частини з наймодернішим виеквіпуванням, щоб допомогти італійцям вигнати якнайскорше греків з цілої Альбанії. Та це не є дуже до вподоби Італії ізза престіжевих причин. Вона сама хотілаб дати собі раду з греками. Тимчасом, як виходить з грецьких воєнних комунікатів, грецькі вояки далі боряться в Альбанії дуже хоробро й ставлять сильний опір, так, що італійська офензива не поступає вперед. Тому італійські звідомлення обмежуються тільки до того, що далі заповідають, що весняна офензива в дорозі.

ТРАТЯТЬ ЗВІЛЬНА ЕТІОПІЮ

Кожний день приносить відомости з Етіопії, які вказують, що населення бунтується і переходить на британську сторону, помагаючи британським частинам і летунам.

ГРЕЦЬКИЙ ПРЕМІЄР ПРО ДАЛЬШУ БОРОТЬБУ

Юнайтед Прес доносить з Атен, що грецький премієр, Олександер Коріціс, заявив, що не взажаючи на німецький натиск на Балкан, Греція буде боротись аж до остаточної перемоги і не відступить ніякому напасникови ні одної пяди грецької землі. Знову робітнича організація заявила королеви Юріеви, що він може числити на поміч всього робітництва, яке буде проти кожного, що посміє напасти на Грецію.

НІМЕЦЬКИЙ ВАНТАЖНИЙ КОРАБЕЛЬ „ЦАРВАЛЬД" пробував перебитися через британську бльокаду коло Куби, але попав під обстріл британських воєнних кораблів. Тоді німецькі моряки самі зіпсували корабель. На світлині британські моряки гасять пожар на покладі.

ЗАНЕПОКОЄННЯ В ЯПОНІЇ З ПРИВОДУ ЗАКОНУ ПРО ДОПОМОГУ АНГЛІЇ

ТОКІО. — Те, що в американськім сенаті перейшов „Ліз-ленд бил", себто закон про допомогу Великій Британії й її союзникам у теперішній війні, викликало в Японії велике враження. Загал переконаний, що це, що сталося, матиме великий вплив не тільки на дальший хід війни, але також і на відносини на Тихім океані. Очевидно, Японія зацікавлена найбільше в тому, чи прийде до війни між нею і Злученими Державами.

Не надіються війни з Америкою.

Отже замітне те, що тепер глядять на евентуальний японсько-американський конфлікт холодніше ніж бувало. Панує переконання, що до війни Злучених Держав з Японією не прийде, хіба що сталось би щось надзвичайного. Під тим „надзвичайним" треба розуміти теж і евентуальне затоплення американського корабля німцями. Та на випадок, колиб Німеччина заатакувала Злучені Держави, то, як кажуть, Японія не є обовязана іти Німеччині на поміч, згідно з умовою, на підставі якої вона приступила до спілки з державами „осі".

„ВОЄННА ПРОВОКАЦІЯ".

РИМ. — Так назвав італійський передовий журналіст, Вірджініо Гайда, закон про допомогу Великій Британії, який перейшов в американськім сенаті. Назагал італійці переконані, що Америка таки виповість війну Німеччині. Сама преса пробує легковажити згаданий закон і пише, що американська допомога й так прийшлаб запізно.

ВРАДУВАНІ АМЕРИКАНСЬКОЮ ДОПОМОГОЮ.

[illegible] стані на Середземнім морі, прибув американський тягаровий корабель „Колд Гарбор" з Філядельфії, наладований молоком, вітамінами і одіжю. За яку годину покінчено всі формальности і серед великої радости виладувано з корабля всю допомогу, яку він привіз для французьких дітей в дарі від американських жертводавців.

ФРАНЦІЯ ГОТОВА „ПОБОРЮВАТИ" БЛЬОКАДУ.

ВІШІ. — Між Францією і Англією, себто між нею і її довголітнім приятелем і союзником, готово прийти до нового загострення, в яке можуть бути втягнені ще й Злучені Держави. Маршал Петен заявив американським журналістам, що Франція мусить дістати збіже з Америки, і то яких 550,000 тон, інакше вона буде голодувати. Це значить, що Англія мусить попустити з бльокадою, казав Петен, заявляючи, що збіже буде вжите тільки виключно самими французами, і то тільки тими, що не є під німецькою окупацією. Знову адмірал Дарлян додав до цього, що Франція мусить мати вільну корабельну комунікацію зо своїми заморськими посілостями. А так є, казав Дарлян, що британці забрали Франції від початку цього року вже 14 торговельний корабель, а від її замирення з Німеччиною забрано Франції разом 108 кораблів. Далі Дарлян ще вжив дуже гострих слів, звернених проти бльокади, кажучи, що німці виявили себе „гуманнішими" від британців, бо відступили французам 220,460 тон пшениці, яку вже були зареквірували. Далі Дарлян заявив, що коли Англія не облегчить бльокади, то Франція буде висилати воєнні конвої.

В АНГЛІЇ ЗАЖУРЕНІ СТАНОВИЩЕМ ФРАНЦІЇ.

ЛОНДОН. — Британський уряд дасть маршалови Петенови цілком певно обширну відповідь на його домагання в справі облегчення бльокади. Очевидно, що Велика Британія симпатизує з французьким народом і не хотілаб, щоб він терпів, але так є, що для британців економічна бльокада є найсильнішою зброєю в їхній боротьбі з Німеччиною. В Англії розуміють, що адмірал Дарлян журиться 40 міліонами французів, але Англія мусить журитись за судьбу соток міліонів людей, включно з 40 міліонами французів. Далі, кажуть в Англії, французький уряд мусить зрозуміти, що це є обовязком Німеччини журитись за те населення, яке вона його загарбала. Вона має його годувати, а не ще забирати від нього поживу, як це сталося з тою пшеницею, яку забрали німці в Франції, а про яку згадує Дарлян, коли говорить про німецьку „гуманність". У всякому випадку ось та справа є для британців дуже неприємною, бо вони цілком певно не хотілиб робити французам кривди.

СИТУАЦІЯ НЕ ЗМІНЕНА, КАЖУТЬ СОВЄТИ.

МОСКВА. — В Совєтах розвязують теперішнє становище дуже просто: є воно таке, як було в 1939 році. І діються ті самі речі, які передбачував і заповідав „товариш Сталін". Таке пише совєтська „Правда".

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-4016 4-0807

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

МИНУЛЕ ПРОТИ СУЧАСНОГО

Близько півтора сотні американців айриського роду віднеслося до Де Валери, президента Вільної Ірляндії, з публичним закликом у справі політики Ірляндії до світової війни. Справа, котру порушує заклик, є незвичайно повчаюча навіть для народів, що не находяться в подібному положені.

На самому вступі автори листа оправдуються перед айриським президентом за свій заклик. Мовляв, вони дозволяють собі забирати голос тепер у справі держави, до котрої вони не належать, на тій основі, що вони є звязані з населенням Ірляндії кровю, а тим самим пристрасним бажанням справедливости й свободи для народу, з котрого вони вийшли.

Вони збираються заняти слово в справі Ірляндії, хоча ця справа на перший погляд ока може відноситися лише до самої Ірляндії. Одначе автори заклику звертають увагу, що справа Ірляндії нині вже не обходить саму Ірляндію, але так само живо обходить Злучені Держави, ба й цілий світ, як вона обходить Ірляндію. В нинішні часи доля Ірляндії звязана й з долею людей, що з неї вийшли й стали громадянами Злучених Держав.

Не вперше зайшли такі часи. Було воно вже раз таке підчас американської революції, коли люди в Америці відчували, що їх доля звязана з долею Ірляндії. Була вона тоді звязана боротьбою проти Анґлії. Одначе коли нині повтаряється взаїмна залежність долі Злучених Держав і Ірляндії, то повторяється вона серед зовсім інакших умовин. У ті часи були Злучені Держави й Ірляндія обєднані інтересом проти Анґлії, нині вони є обєднані інтересами з Анґлією.

[illegible] потерплять інтереси одної, то потерплять інтереси другої. Серед таких умовин дехто в Ірляндії міг би виступити з думкою, що якраз тепер, коли Анґлія найшлася в боротьбі за своє існування, Ірляндія повинна відплатитися за всі минулі кривди. Автори заклику до ірляндського президента признають навіть, що Ірляндія могла би це тепер зробити без страху перед відплатою з боку Анґлії.

Одначе, не дивлячися на почуття кривд в історії й на безкарність пімсти автори заклику кажуть ірляндцям, що така політика була би згубою ірляндської державної свободи. Яка не була би минувшість англійської політики супроти Ірляндії, нині Ірляндія добула собі свободу, котра при демократизації Англії буде певно ще далі зростати.

Зате, колиб Англія потерпіла невдачу в теперішній війні, то Німеччина поклала би скоро конець всім тим вольностям, які Ірляндія досі вже здобула. Тому в імені добре зрозумілих інтересів Ірляндії, ірляндські американці закликають айришів помогти Анґлії в теперішній війні.

ПРОФ. СИМПСОН ПРО УКРАЇНСЬКІ ЗМАГАННЯ

(Надіслани з Канади).

У саскатунськім англійськім щоденнику Стар-Фиикс находимо допис про виклад про українську справу, виголошений проф. В. Г. Симпсоном зо саскатунського університету. Зазначимо, що проф. Симпсон знає українську мову, пізнав українські землі, зазнайомився з українською літературою та історією і знає її може ліпше як неодин українець. Він теж багато вже писав про українців як теж виголосив багато викладів про Україну. Прибувши 24. лютого до Канори виголосив там доклад на тему: **„Українське питання в европейській політиці"**. Проф. Симпсон мав перед собою велику мапу Европи, якою ілюстрував те, що говорив. Він виявив велике обзнайомлення з історичним, політичним, ґеографічним та економічним розвитком европейських країв. Ті краї поділив він у своїм докладі на чотири ґрупи. По перше вказав більше устабілізовані держави, такі як Анґлія та Еспанія. Опісля на держави, що повстали з інших ґруп, як Німеччина, Італія, Балканські держави і російська імперія. Про Балкан сказав проф. Симпсон таке, що це є слаба частина европейської будови, не зважаючи на те, що числить поверх 50 міліонів мешканців. Вона потребує доконче стабілізації. Причиною неупорядкованих відносин на тім півострові є інтриґи і вмішування европейських держав у балкнаські справи, а також релігійні тертя.

Щодо понад сорокміліонового українського народу, то за словами проф. Симпсона, цей нарід задержав свою національну окремішність на [illegible] вань і поділів. Головною [illegible] прикметою новітних націй, підкреслював проф. Симпсон, є окрема мова народу. Саме мовознавці ріжних народів доказують, що українська мова є мовою самостійною. Крім цього українці задержали знаменито свій демократичний погляд на життя, і то в далеко більшій мірі, як котра інша з европейських націй. Проблема, казав проф. Симпсон, такого динамічного національного хотіння, яке проявляється в українців, заслуговує, щоб світ звернув на неї бачнішу увагу.

Також заповів проф. Симпсон, що для загального забезпечення й економічного устабілізування Европи є конечна вільна Україна.

Згідно зо словами проф. Симпсона минули вже ті часи, коли одна держава могла розвиватись і забезпечуватись, опираючись лиш на власних силах і ресурсах. У теперішніх часах є ще конечно потрібне теж і колективне забезпечення цілої низки держав.

Дальше у своїм докладі подав проф. Симпсон вичерпно причини, чому справа визволення України не ввійшла в низку висказаних военних цілей В. Британії. Він ще підкреслив, що Советська Росія, яка нині панує над українським народом, доказала, що є ворогом демократії та Анґлії, а злучившись з Німеччиною зробила можливою теперішню світову заверуху. Ніхто не може з певністю сказати, як цей світовий конфлікт скінчиться, казав проф. Симпсон, одначе з того, як розвиваються події, можна вносити, що український нарід відіграє ще [illegible] важну ролю.

ЩО ПЕРЕДБАЧУВАВ ЧОРЧІЛ?

Чимало в нинішних часах є політичних „пророків", що залюбки повтаряють: „А я не казав, що так станеться?" Забувають вони, що не один, але десять ріжних поглядів вони висказували перед тим на дану справу. Одначе, за інші, протилежні погляди, вони забувають, а нагадують лиш той, в який припадково попали. Зрозуміло, що цього роду політичні „пророки" викликують лиш сміх. Але є справжні глибокі політичні уми, які направду дивляться далеко в будуччину і передбачають події і накресляють для свого народу шлях, яким той повинен ступати. Таких пророків мала колись стара Юдея, моє їх сьогодня кожний культурний нарід. Нещасний той нарід, який тих пророків не має, або, коли ці пророки не знаходять належної оцінки.

До тих пророків, що так виразно дивились в будуче і перестерігали свій нарід, куди йому треба іти, належить теперішний англійський премієр Винстон Чорчіл. Ось його промова, виголошена пять літ тому в англійськім парляменті, в хвили, як німці мілітаризували Надренію. Передаємо цю промову вцілости:

„Великий триюмф осягнув націстичний режім. Німецький канцлер, дуже можливо навіть проти ради своїх військових провідників, рішив знасилувати Надренію і поламати договір, заключений в Льокарно. Йому це вдалось — і нерозумно цього затаювати — його війська є вже там і хто прикаже, щоби вони звідтам забрались? Він це осягнув і хоч це залякало світ та багато протестів вислано в звязку з тим, проте ціль осягнена.

„І що за ціль! Під безличною покришкою тоталітарної держави варяться і киплять почування великої, культурної добре вихованої і колись вільної суспільности. Протестант, католик, жид, монархіст, комуніст, ліберал — всі ці сили є там, але здушені, здавлені стиском злочину, але вони там є. Уявім собі, що хтонебудь з нас є німцем і жив в Німеччині і можливо цілковито незадоволений з багатьох річей, які він бачить довкруги себе, але все таки думає, що ось є таки „фірер", великий провідник краю, який підніс його так високо — і за це я подивляю його — та який зможе знов принести для краю перемогу.

„Одного року це Саар, другого місяця право вербування армії, наступного місяця здобуття від Британії права будування субмарин, ще далі Надренія. А що буде далі? Австрія, Мемель, інші території й інші заклопотані околиці вже є на програмі.

„Цей край знаходиться перед фактами, які, без огляду на технічні наслідки окупації Надренії, уявляють собою величезний удар для Ліґи Націй і для засади закону, а з другого боку є величезним престіжом націстичного уряду.

„Знасилування Надренії є поважним з точки погляду не[illegible] Бельґії, Франції. Воно є також поважним, бо коли там буде побудована лінія укріплень, в що я вірю, що це скоро станеться, воно матиме вплив на ціле европейське положення. Ця лінія стане барієрою для фронтових дверей Німеччини, яка дозволить Німеччині випадати іншими дверми, на схід і на полудне.

„Що є дійсною проблемою, дійсною небезпекою? Це не є поновна окупація Надренії, лише — величезний процес німецького узброєння. Тут є небезпека. Признаюся, що моя увага була знята тими величезними обертаючимися колесами і величезними ударяючими молотами, які день і ніч в Німеччині ударяли, щоби цілу індустрію цього краю обернути в арсенал, а ціле населення в одну карну военну машину. Ось це проблема, що лежить перед нами. Ось, що наближає до нас війну. Цей ренський епізод є тільки одним кроком, одним ступнем, одним випадком в цім процесі. Страх панує в кожнім краю, довкруги нас. Навіть тут, на цім острові, який має певну охорону через віддаль, панує страх, глибокий страх. Який цей страх і яке питання виростає з цього страху?

„Я не сумніваюсь, що ціла німецька границя напроти Франції повинна бути, як тільки можливо, скоро укріплена. Три, чотири, шість місяців побачать довершену барієру величезної відпорности. Які будуть дипльоматичні і стратеґічні наслідки цього? Я тепер не трактую справи з технічного боку, тільки з дипльоматичного. Створення лінії укріплень напроти французької границі уможливить економізування німецького війська з цього боку і дозволить їх головним силам обернутись через Бельґію і Голяндію. Ось це для нас небезпека першорядної величини.

„Я думав, що заввага нашого премієра, зроблена кілька літ тому, що наша границя лежить над Реном, була в свій час зле зрозуміла. Коли, одначе, він думав, що це смертельна небезпека для Британії допустити до того, щоб „низькі краї" знайшлись в обіймах найстрашнішої мілітарної сили на світі, а тепер, в цих днях, допустити, щоб всі можливі німецькі летунські майдани були там побудовані — він лише повторяв лекцію, якої навчила нас історія чотирьох віків. Ця небезпека буде тим реальніша і виразніша з хвилею, як ця лінія німецьких фортифікацій буде довершена.

„А тепер погляньмо на схід. Там наслідки цих укріплень можуть мати ще скорішний вплив. Це для нас менше без[illegible] нагліша.. З хвилею, як ці фортифікації будуть довершені, а навіть, як пропорціонально будуть довершувані, буде змінюватись і цілий уклад в середній Европі. Балтійські держави, Польща, Чехо-Словаччина, а з нею Югославія, Румунія, Австрія й деякі інші краю — всі будуть рішуче діткнені, з хвилею, як ця велика конструкційна робота буде довершена.

„Деякі з тих країв у великій трівозі вагаються, який їм взяти напрямок? Чи мають вони далі оставати в звязку з Ліґою Націй і з тим, що ми звемо колективною забезпекою та пануванням закону, чи може вони мають зробити договір, можливо для них найкращий, з рішучою, воєвничою силою, яка в теперішний час колотить Европою? Це питання вони самі ставлять перед собою.

„Деяка відповідальність спадає і на ведення наших власних справ. Ми деколи пантеличили континент і також ми деколи помилялись, пробуючи здобути симпатії та переходові оплески, видвигаючи самозадовільні кличі і надії, в які ніхто не вірив, щоб вони колинебудь могли сповнитись. В цім часі ми без сумніву сколихували Европою, хоч може з найкращих мотивів. На цім острові, на якім ми ще можемо почуватись благословенними з огляду на вузький струм солоної води, без огляду на зміни, які принесли пізніші події — ми повинні добре визнаватись в тих наслідках, які можуть принести наші інтервенції в чужих краях і в тих почуваннях, які можуть повстати серед континентальних народів, в противенстві до тих настроїв, які можуть родитись в нас. Я вірю, що уряд не буде шукати маловажних оплесків публичної опінії, але буде стало і сміло конфронтувати націю з дійсною ситуацією, віруючи в вирозуміння нації, з яким вона звертається до тих, що поводяться з нею з довірям".

Ці слова Винстон Чорчил говорив пять літ тому. Тоді також були такі люди, які не вірили в того роду передбачування подій й іронізували зо всіх, що дивились ось так у будуччину. Проте слова Чорчіла сповнились майже до одної йоти. Сталось тепер те, що він вже бачив пять літ тому.

Ця промова ще замітна тим, що в ній цілком нема бомбастичних фраз. Чистий, вирахований бизнес: зберігти свою нації від зверхнього ворога. Ось приклад, з якого можна і треба вчитись.

ТЕЖ ДО ВІЙСЬКА.

Вилйем МекЧезні Мартин, президент нюйорської біржі, мусів зректися своєї посади, що йому дає 48,000 долярів річної пенсії, коли його покликали до військової служби.

ЮЛІЯН ТАРНОВИЧ.

ІСТОРІЯ ЛЕМКІВЩИНИ

(37)

Внаслідок незвичайно великого приросту населення, вона відчувала потребу нових кольонізаційних теренів, а це стало причиною ославленого „Дранг нах Остен" (наступ на схід), щоб видерти Росії відповідні простори.. Німці стреміли до цього, щоб добути перевагу у світовій політиці та зискати змогу злучити і зєдночити свої заморські кольонії в одну цілість, а ще великий розвій німецького промислу заставляв їх шукати нової, незалежної від інших держав дороги насхід. Зріст німецької держави не був на руку Анґлії, бо німецька торговля зростала в шаленому темпі, загрожувала її пануванню на морю.

Франція старалася за всяку ціну відібрати Німеччині загарбані їй в 1870 р. землі, Льотаринґію та Альзацію, де находилися великі поклади вугля та залізної руди. Французький нарід та уряд палав жадобою відплати за Седан.

Росія, що її називали „великаном на глиняних ногах", простором найбільша европейська держава, при свому 136 міліоновому населенню не мала свобідного доступу до світових океанів. На Балтійському морі панувала Швеція і Данія, ключ до Чорного моря держала в своїх руках Туреччина, а на побережжях Тихого океану, після 1905 р. стануда твердою ногою Японія. Під тиском цих зовнішних обставин Росія мусіла станути на плятформі давної політики царя Петра Великого, що казала їй поставити трьохраменний хрест на Софійському Соборі в Константинополі. Не без впливу на її закордонню політику було ще й це, що усстя ріки Висли находилося в німецьких руках.

До загальної гри достроювалася Італія, що стреміла до того, щоб виперти Австрію з Адрійського моря та заняти полудневий Тироль, замешкалий італійським народом.

В круговороті тих усіх суперечних інтересів крилися зародки світової хуртовини, що впродовж чотирьох літ шаліла на европейському суходолі, а потім майже на цілій земській кулі, що збурила політичний устрій світа й пожерла з горою 14 міліонів молодих і здорових людей.

Дня 28. червня 1914 р., коли у Львові відбувався величавий січово - сокільський здвиг, рознеслася вістка, що в Сараєві доконано атентату на австро - угорського престолонаслідника Франц — Фердинанда і його жінку, — сербським заговірником Ґаврілем Прінціпом. На день 28. червня припадали роковини розгрому сербських військ на Косовому Полі, що на довгі роки припечатав упадок сербської держави, віддаючи її на потаслу турецького наїзника. Цей день вибрав Фердинанд на гостину в Боснійській столиці, Сараєві, куди виїхав, щоб обняти команду над великими маневрами, австро - угорської армії.

„Одне й друге, дата й місце гостини мали в собі щось з провокацій сербських національних почувань і державницьких амбіцій", бож Босня й Герцеговіна, була кістю незгоди між Австрією й Сербією. Франц - Фердинанд знехтував всякі остороги людей, що відраджували йому туди їхати — й поїхав, щоб найти там свою смерть.

В перший хвилі „здавалося, що сараєвський атентат, під політичним оглядом, залишиться епізодом без глибшої ваги". Але сталося інакше. „Політичний Відень, зі старим цісарем на чолі, хоч і не зворушився сараєвською траґедією, але використав її, як гасло, до остаточного розрахунку з Сербією".

Вибух світової війни.

Забезпечивши собі підтримку Берліну — тобто Німеччини, в тому ділі „знищення Сербії, як гнізда великоруської пропаґанди" — австро-угорський кабінет міністрів рішив на засіданнях в днях 7. і 14. липня 1914 р. вислати Сербії свої домагання — ультімат, в дуже гострій формі. Сербія відповіла на його примирюючe, згодившись на всі домагання, за виїмком допущення австро-угорських урядовців до слідства.

Дня 25. липня Австрія зірвала дипльоматичні взаємини зі Сербією та зарядила мобілізацію II. V. і VI. армії під проводом ґенерала Потьорека. Дня 28. липня 1914 р. Австро - Угорщина виповіла Сербії війну, а в слід за цим Німеччина виповіла війну Росі дня 1., а Франці 3. серпня. За Німеччиною виповіла війну тим краям і Австрія. Анґлія, приймаючи ролю оборонця знасилованої невтральности Бельґії, куди вмашерували німецькі війська, виповіла Німеччині війну дня 4 серпня, а за нею 23. серпня пішла Японія, що гадала загорнути німецькі посілости на Далекому Сході.

В той спосіб запуталася війна, що в ній станули проти себе 31 держав з 70 міліоновою армією. По стороні осередніх держав — Австрії й Німеччини станула Туреччина й Болгарія. Так звану „коаліцію" творили: Франція, Росія, Анґлія, Бельґія, Сербія, Чорногора, Японія, Італія, Румунія, Злучені Держави Півн. Америки, Китай, Греція, Портуґалія й американські републики. З европейських держав невтральними залишилися тільки Швеція, Норвеґія, Швайцарія, Голяндія й Еспанія.

Вибух світової пожежі заскочив українське громадянство неприготованим — однаково під російським та австрійським займанцем. Круг українських письменників та вчених, що гуртувався довкола українського журналу „Слово" в Петербурзі поспішився з надто льояльною заявою, спрямованою до російського уряду; але це не врятувало України перед московською нагінкою, навпаки — вороже наставлення Москалів до всього, що українське, найшло свій найкращий вислів у словах російського міністра внутрішних справ, Сазонова, який заявив, що „тепер прийшла найкраща пора, щоби раз на все скінчити з українством".

На Галицькім ґрунті не бракувало перших проблесків зрозуміння, що тільки вправлений під оглядом найкращого військового вишколення та політично вихований загал зможе використати якслід вагу хвилі. Але ідея збройного чину полонила серця виключно молоді, а старше громадянство включно з парляментарними представниками, заняте виборчою реформою, справою поділу Галичини на дві автономні частини та старанням за основання українського університету у Львові, ставилися до задумів і починань молодих людей байдуже і з певного роду поблажливістю, дивлячись на „цю забаву в войну", як на нешкідливу річ.

(Дальше буде).

Бувало на селі.

Дідич (ввійшовши до селянської хати): Фе! То не хата, а свинюшник.

Газда: Га, просим розгоститися, як дома.

З ДНЯ

ЧЕХАМ В АЛЬБОМ.

„Ди Ню Йорк Таймс" з 6 березня приносить редакційну статтю під заголовком „Росія — знов запізнилась". Та стаття зачинається:

„Російська дипльоматія розвинула свойого роду ґеніяльність у тім, що остентаційно замикає двері, після того як вже вкрадено коні. Ані разу в минулих місяцях, не йдучи вже далі, не міг російський уряд публично, ясно і не двозначно заявити, яке буде його відношення до справи окупації Болгарії з боку німців. Він нічогісько в тім напрямку не зробив. Він мовчав... Щойно коли все було довершене й всяка „пересторога" була очевидно непотрібна, заступник комісара Вишинський вибрався публично попрікати Болгарію, себто жертву нападу, а не напасника, за дозвіл німцям себе окуповати".

СПРАВА ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ

„Деякі завзяті уми далі окутують Мінхен якимсь мітом", продовжає згадана стаття. „Так начеб Росія колись не лиш хотіла, але рвалась до того, аби помогти Чехо-Словаччині, й аби виконати тим своє зобовязання дане в договорі, але її здержало це, що, мовляв, французькі і британські державні мужі її іґнорували і дивились на неї звисока. Які не булиб помилки в тій справі французької і британської дипльоматії, записані події не виказують, щоб Росія займала ясне, прилюдне, недвозначне становище в цій справі. Впродовж довгих місяців, подібно як тепер з Болгарією, Росія мала щодня нагоду забрати виразну позицію в тій справі. Але вона цього не зробила. Підчас цілого напруженого періоду, в якім вагалась доля Чехо-Словаччини, Росія заховувала багатомовну мовчанку. Щойно 21. вересня 1938, того самого дня, коли чехословацький уряд заявив, що він остаточно скапітулював перед домаганнями Гітлера дістати Судети — Літвінов тодішній комісар заграничних справ, на зібранні Ліґи Націй зробив таку заяву:

„Ми хочемо виконати наші зобовязання в пакті і разом з Францією хочемо дати поміч Чехо-Словаччині, в такий спосіб, на який нас стати. Наш департамент війни є готов відразу приступити до нарад з представниками французького і чехословацького департаменту, щоб передискутувати міри, відповідаючі хвилі".

ОБМАН.

„Ніяка заява не могла бути виразнішою, ніж ця", заключає „Таймс". Також ніяка заява не могла більше розминутись зо своїх змістом, ніж ця. Скидаючи відповідальність за всі події, що мали місце і за їх наслідки, Літвінов фактично говорив для рекорду. Подібно, як в теперішнім випадку з Болгарією, російська „пересторога" прийшла щойно по сповненню цього випадку, проти якого вона нібито протестувала".

Стільки „Ди Ню Йорк Таймс".

Українці, живучи довгий час у сусідстві, а навіть під „опікою" росіян, добре визнаються на їх фарисействі й гіпокризії. Поляки, в щасливім періоді поміж двома війнами, захоплені своєю державою, про це фарисейство забули. Тепер вони знов собі його нагадують. Найбільш непоправними русофілами остають далі чехи. Вони впрост загіпнотизовані московським монґоло-славянином. А їх закордонний президент Бенеш недавно в Лондоні говорив, що ще „колись на наш бік перейде російський велетень; в нашу сторону він тоді перехилить перемогу".

НЕНАВИСТЬ МОСКВИНІВ.

Москвини це не є чиста славянська раса. Під тонкою поволокою славянства сидить „татарин". Москва ніколи дійсно не любила славян, ні славянської культури. Своїм славянофільством вона лиш старалась уярмлювати славянські народи. Коли президент Бенеш цьому не вірить, хай запитає польського премієра Сікорського...

Москва все ненавиділа европейську цивілізацію і старалась її знищити. А славяни це европейські народи. В клопотливих хвилях, коли особи і цілі народи в подразненні скидають верхню цивілізаційну поволоку і показують своє дійсне духове обличчя, Москва все заявляла, що вона азійська нація і з „гнилим" заходом не хоче мати нічого спільного. Дурити себе московським славянофільство лицює якомусь підрядному аґітаторови, а не чоловікови покрою Бенеша.

ЗАКИДИ УКРАЇНЦЯМ.

Закохуючись у москвинах чехи часто знаходять чимало відемних прикмет в українців; навіть більше, ніж це оправдують факти. Серед тих відемних сторін на першім місці стоїть приповідкове вже нині українське „ґерманофільство".

Вповні зрозуміємо, що ґерманофільство, де воно не булоб, для чехів не може бути приємним. Воно не є приємним і для нас. Та буває нераз, що наші „брати-славяни" знаходять ґерманофільство навіть там, де його зовсім нема, а навіть там, де виразно діють наші ворожі до ґерманофільства сили. Буває і таке, що чим сильніші докази ми даємо, що вороже відносимось до ґерманофільства, тим більше подразнено на це наші „брати-славяни" реаґують, немов хотілиб сказати: „Ми вже маємо вироблений про вас погляд; будьте так добрі і не розвіюйте нам цього погляду".

Та що буде, коли ми справді зневіримось і перестанемо „розвіювати" цей погляд? Хто на цім скористає? Чи краще на цім вийдуть хоч би самі чехи? Чи це не вода на млин власне ґерманофільський?

НАТИСК НА ЮГОСЛАВІЮ.—Приступлення Мадярщини, Румунії й Болгарії до оси поставили Югославію в прикре положення. Вона нині майже з усіх боків оточена ворогами.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Вечір пісні й танку в Колюмбії — великий успіх.

Для Департаменту Східньо-Европейських Мов Колюмбійського університету, що влаштовує разом з У. Н. Союзом серію лекцій на українські теми, була остання пятниця великою несподіванкою, бо гарно влаштована Ірл Гол була так переповнена, що того ніхто зо заряду не надіявся. Це був Вечір Української Пісні й Танку, який уряджено в середині викладів для урозмаїчення програми як і зацікавлення студентів Колюмбійського університету українською культурою. На цей вечір прибуло велике число тих студентів, головно студенток, що оплескували завзято точки програми, виконані молоддю, з чого можна вносити, що програма припала дійсно до вподоби. Були теж учителі й учительки з Колюмбія й каледжів.

Вечір отворив від імені Департаменту Східньо-Европейських Мов проф. д-р Колман, висказуючи свою радість, що цей Вечір притягнув небувало велике число публики. Потім представив ред. Степана Шумейка, що проводив програмою, представляв виконавців-солістів, диригента хору п. Степана Марусевича, та давав дуже влучні пояснення до поодиноких пісень, підкреслючи зокрема імена композиторів. Молодечий Хор з Ню Йорку і Ню Джерзі виступив зо своєю програмою і відспівав вязанку відомих популярних композицій, за що одержував рясні оплески з боку публики, між якою було багато таких, що отсе перший раз чули українську пісню. Українські танцюристи, як виглядало, захоплювали чужих своєю живістю і кольоритом. Виступали три ґрупи: Михайла Германа, Володимира Рибки і Семена Вінтоняка. Огляд Української Ноші, під проводом пані Марії Герман, викликав надзвичайне зацікавлення завдяки строям і знаменитим поясненням. Були в тих одягах ріжні новости, які дивували і тих, що вже нераз бачили того роду імпрези. Панна Марія Полиняк, при акомпаніяменті панни Віри Стеткевич, заокруглила програму своїм милим співом, що для многих був теж милою несподіванкою. Ціла програма виглядала культурно й залишила у всіх миле враження, чого доказом були довготриваючі оплески публики, що домагалась наддатків. Проф. Колман, коли забрав кінцеве слово, підкреслив, що шкода йому тратити час і говорити про успіх, бо кожний наглядно бачить, що до вдоволення присутніх нема що додавати. Ще зазначимо, що на Вечорі було поважне число представників нашого громадянства. Були і наші артисти та композитори.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 10. березня 1941. помер у Філядельфії член 239. відділу У. Н. Союзу

СТЕПАН ЗАДОРОЖНИЙ.

Покійний родився в Біленькій, повіт Самбір, Західня Україна, 10. лютого 1884. року, отже мав при смерті 57 літ.

До У. Н. Союзу приступив у 1914. році.

Оставив сина Володимира.

Похорон відбудеться в четвер, 13. березня, в 9. годині рано з 1330 Вест Стайлс Стріт у Філядельфії. Члени від. 239. збираються на поданій адресі у середу, 12. березня, в 8. год. вечером, щоби взяти ґреміяльну участь у церковній відправі.

Вол. Галян, секретар.

ПЕРШІ УКРАЇНСЬКІ СЕЛЯНСЬКІ ДІЯЧІ В ГАЛИЧИНІ

Колиж прийшла на денний порядок справа, чи дідичам панщину, зголосився до голосу Стефан Ґой із Рожанівки заліщицького повіту. Німці спершу не хотіли допустити його до голосу тому, що він не вмів по німецьки, та чехи взяли його в оборону. Ґой заявив, що дідичам не тільки не належиться жадне відшкодування, але слід домагатися від них, щоб віддали неправно забрані сільські ґрунти.

В тій самій справі говорив також селянин із Ляхівець богородчанського повіту Іван Капущак. Він промовив хоч ломаною, але для всіх зрозумілою німецькою мовою ось так: „Високий зборе! Хочу говорити про відшкодування в Галичині і Шлеську. Вічна справедливість вимагає, щоби кожний, хто віддає щось проти своєї волі, дістав за те відшкодування. Але вона так само вимагає, щоби кожний, хто користується чимсь безправно, дав відшкодування за ту безправну користь. В якому становищі є наші дідичі в Галичині, це видно буде ось із чого. Дідичі мали по закону ждати від нас панщини — безперечно. Але чи досить їм було того? Ні і ще раз ні. Коли ми замісць 100 днів мусіли робити 300, коли ми мусіли робити три, чотири або й усі дні в тижні, — то прошу вас, мої панове, хто тут має платити відшкодування, мужик чи дідич?

„Ба — говорять, — дідич обходився з мужиком ласкаво". Це правда! Але це була така ласка, що коли мужик напрацювався цілий день, то в неділю або свято мав для пана трактамент: мужика замикали в кайдани, запирали в стайні, щоби на другий день вчасніше приходив на роботу. І за це мають дідичі дістати відшкодування?

Далі говорять: „Шляхтич людяний". І це правда, бо він змученому панщизнякові додавав охоти батогами. Коли хто скаржився, що має слабу худобу й не може приїхати, то які слова мусів чути? „Запряжи сам себе й свою жінку!" Або: „Циркуле, вигони його! Я дідич, я маю гроші, я заплачу й відповім за все".

Ще кажуть: „Доміції охороняють мужиків їх права та їх власність". І це також правда! Алеж домінії цьому відібрали кусень поля, іншому кусень толоки. І за це добро мають ще бути відшкодовані? Ні!

Вкінці говорять: „Дідичі нам мужикам подарували панщину". Але щож це за дарунок, коли за нього береться опісля відшкодування? Та я й не бачу цього дарунку. Коли то нам подарували? Чи може в 1846. році? Чи цього року в січні? Чи 8. або 9. березня? Ні! аж 17. квітня, коли сини німецького народу віддали в жертву своє життя! Їм ми повинні висловити подяку й доброму цісареві, що прихилився до справедливого прохання свойого народу.

Прошу високого збору, за що маємо їх відшкодовувати? Їх дар прийшов запізно. Є нас тут сто на доказ, як то нас уважали не за людей, не за підданих, не за мужиків із Галичини й Шлеська, а за напщизняні машини за невільників, за найнижчу верству людей. На 300 кроків від панської палати ми мусіли знімати шапку; а коли бідний мужик хотів чого від дідича, то мусів дати жидові „куку в руку", бо жид мав право говорити з дідичем, а бідний мужик ні.

Коли бідний мужик хотів вийти по сходах панського двора, то говорено йому: „Лишися на подвірю, бо забрукаєш палату, бо хлоп смердить, пан не може того знести в свойому покої".

І за кожне таке знущання ми маємо тепер давати відшкодування? Я думаю — ні! Батоги й канчуки, що обвивалися довкола наших голов і нашого струдженого тіла, це хай буде їм відшкодуванням!"

Промова Капущака викликала серед шляхти великий переляк; говорив він піднесеним голосом, затиснувши кулаки, його вигляд був грізний, а очі палали. „Жадна промова — пише німець Захер Мазох — в часі довгої дебати над скасуванням панщини й відшкодуванням не зробила такого могутнього враження, як оці слова простого галицького селянина. Від першого до останнього слова тут не було пустої балачки, а тільки правда, мужеський гнів; обурення й ненависть мілонів проривалася з кожного речення". Промову Капущака одобрили посли з виїмком польських дідичів бурею оплесків.

Крім того поставив Капущак ще внесок, у якому домагався, щоби разом із скасуванням підданчих обовязків селян не відібрано їм права побору дров із лісів не тільки для домашнього вжитку, але й для вжитку громад. Знаючи трохи по німецьки, зійшовся він з віденськими лібералами й під їх впливом перенявся ліберальними (вільнодумними) гаслами. Тоді виступив він із внеском відібрати священикам право побирати церковні треби та, не зважаючи на неуспіх цього внеску, готовив внесок, щоби священикам відібрати поля. Ці його внески зразили до нього наших священиків-послів.

Послуючи Капущак, а також і пять інших селянських послів (Константин Посацький, Андрій Диваковський, Василь Гарматій, Юрій Андрусяк і Гриць Ничипорук), вислали на потреби „Головної Руської Ради" по 5 ринських.

З Капущаком товаришував за часів послування селянин із Лучки тернопільського повіту Василь Гарматій. В молодших літах займався він фірманкою і зїздив майже всю Галичину; це й було головною причиною, що селяни вибрали його як „бувалого чоловіка" послом. Він був у звязку з відомим діячем Іваном Борисикевичем, належав до „Головної Руської Ради", умів читати „друковане" й писати кирилицею та передплачував „Зорю Галицьку". Як посол ішов у національних справах все солідарно з іншими, тільки при голосуванню, чи мужики мають платити панам так звану індемнізацію (відшкодування), чи ні, — голосував проти, підчас коли інтеліґенти, як Яхимович, Шашкевич та інші, голосували за. Гарматій дуже дбав про громадські справи. Повідомляв земляків про справи, які обговорювано в Державній Раді, та закликав їх організувати селянські народні сторожі. Гарматій старався також притягнути до солідарної співпраці з українськими послами посла Матвія Лейчака, римо-католика з села Лошнева теребовельського повіту.

З інших наших селянських послів 1848—49 рр. слід згадати Юрія Андрусяка, що хоч у Державній Раді голосу не забирав, зате виявив значну діяльність у Стрийщині. Як начальник громади Голобутова оснував громадську касу, причинився до будови й прикрашення церкви в Голобутові та оснування й вивінування школи в Завадові. Був також членом-основателем „Галицько-руської Матиці" та членом львівського „Народнього Дому".

Крім нього був членом-основателем „Гал.-руської Матиці" ще один із тих перших послів-селян, а саме Константин Посацький, дяк із Ракова біля Долини.

Як бачимо, галицько-українське селянство, що до 1848. р. жило в невільничих відносинах, видало із себе декілька помітних діячів, які можуть бути зразком і для теперішнього покоління. Серед речників галицького селянства з часів „весни народів" бачимо й зрозуміння потреби власної орґанізації для оборони своїх інтересів, а поза тим велику відданість національним, політичним та культурним справам, як також і жертвенність на громадські потреби.

(Кінець).

ФОНД РЕКОРДОВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСНІ

(Виказ число 4)

За почином Українського Конґресового Комітету наспіли далі оці датки і замовлення на рекордовання української пісні у виконанні хору проф. Олександра Кошиця:

Евстахій Рудий, Лонґ Айленд Ситі, Н. Й., даток	$ 10.00
Відділ 16 Оборони України, Ленсинґ, Мищ., даток	10.00
Платон Стасюк, Ню Йорк, Н. Й., даток $10.00 і замовлення $10.00, разом	20.00
Мирон Сурмач, Ню Йорк, Н. Й., замовлення	10.00
Василь Пуйда, Ню Йорк, Н. Й., замовлення	10.00
о. Волод. Лотович, Джерзі Ситі, Н. Дж., замовлення	10.00
Іван Матейко, Раковей Біч, Н. Й., замовлення	10.00
Степан Ткачук, Шікаґо, Ілл., замовлення	10.00
Мих. Юрків, Рочестер, Н. Й., на рахунок замовлення	5.00
З нагоди 25-ліття подружжа дарунок для Василя і Анастазії Мандзіїв, Йонкерс, Н. Й., замовлення	10.00
Передтим проголошено	759.00
Разом	**$864.00**

Зо замовлень, які наспіли дотепер, у виказі подані тільки ті, що заплачені готівкою. Хто прислав замовлення без грошей, того прохається прислати належитість за десять рекордів (20 пісень) в сумі $10.00. Конґресовий Комітет гарантує замовляючим, що вони одержать замовлені рекорди, або зложена ними сума буде їм повернена в цілости, якщо через брак відповідної кількости замовлень виконання рекордів не буде можливе.

Степан Корпан,
касієр Українського Конґресового Комітету

УВАГА: Для переведення справи рекордування української пісні необхідно, щоб усі, хто бажає мати рекорди, прислали якнайскорше замовлення з належитістю в сумі $10.00 за десять рекордів (20 пісень). **Потрібна скількість замовлень повинна бути зібрана на протязі найближчих тижнів.**

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Н. К., Деррі, Па. — Це треба полагодити в громаді, між самими членами відділу. Треба вірити, що завжди знайдуться такі, що попруть добру справу. Часами треба на таке ждати навіть доволі довго, але хто витримає, той до свого дійде. Розписуватись про те в ґазеті — не треба. Воно в тому випадку не поможе.

П. Л. — Те, що Ви написали, є назагал добре й розумне, але Ви хочете, щоб все подати „без змін". Того не можна зробити, бо допис треба вигладити, а кінець опустити. Найкраще мати довіря до часопису і давати йому вільну руку, хіба, що є якась надзвичайна справа, яка дійсно вимагає того, щоб усе було подане так, як написано. Але в таких випадках сама редакція знає, що так треба зробити. Майте на увазі, що редактор щасливий, коли може давати до друку матеріял без поправок. Та це трапляється у надзвичайно рідких випадках. Вкінці редактор є теж і нате, щоб виправляти... Дайте знати, чи годитесь з тим, щоб виправити і Ваш допис.

В. К. — Знаєте, що часами виходить на таке, що таки краще, щоб такі зїзди, як Ви піддаєте, не відбувались, якщо не маємо мати ще більше клопотів. Віднесіться у тій справі до головної управи згаданої орґанізації й піддайте її свою думку. Хай перше вона скаже слово. А як відмовиться, то тоді можете пробувати інакшого способу. Краще іти орґанізованим шляхом.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Прибути на виклад проф. Колмана.

Ми читаємо в „Свободі" і „Юкрейнієн Вiклі" про відчити, які тідбуваються в Колюмбійськім університеті з обсягу української історії і культури і є виголошувані ріжними визначними особами. Як знаємо, викладатиме там теж і проф. Колман.

Певно, що кожний свідомий українець почувається гордим із такого досягу культурного признання для українців, як рівнож є вдячним ініціяторам того.

Той же проф. Колман дасть відчит у Філядельфії на тему: "The Slavs in America — Their Contribution to the Democratic Ideals."

Думаю, що багато філядельфійських українців зацікавиться цим відчитом і прийде його послухати.

Відчит відбудеться в International Institute, 645 N. 15th St., в неділю, 16. березня, 3. пополудні.

О. Штогрин.

ТОРГУВАННЯ З ПОЛУДНЕВОЮ АМЕРИКОЮ

НЮ ЙОРК. — До дому повернув бувший головний почмайстер Джеймс Фарлі, який їздив по полудневo-американських краів у поїздку. Фарлі сказав, що дружба між всіма американськими краями повинна затіснятись, а Злучені Держави Америки повинні на ширшу скалю шукати товарообміну з тими краями. Зокрема він говорив, що Америка повинна купувати більше аргентинського мяса.

SUMMER COURSE ON TRAINING SHIP OPEN TO BOYS AND YOUNG MEN

No charge for Instruction Or Living Quarters

The American Nautical Academy, Washington, D. C., has announced that boys and young men between the ages of 10 and 21 years will be allowed to secure practical nautical experience on board a training ship of the Academy within the period from June 1, to October 1, 1941.

In accprd with the vocational training program now being conducted throughout the United States the Academy has designed a summer course for young men interested in obtaining a knowldge of yachting and the handling of small boats.

The young men may remain on board ship for the entire summer period, or for any shorter time they may wish, but not for less than a month.

Students who enter for any period less than the full summer course will receive instruction only in those subjects being taught while the student is on board ship.

The purpose of the summer course is: First, to give the student a foundation in nautical science as applied to yachting; Secondly, for those boys and young men who, though not wishing to devote their lives to a career afloat, still desire to obtain a general knowledge of ships and the life afloat.

There is no charge for instruction or for living quarters on board ship. The only required expense is for meals, which are 49 cents. Three meals are served daily.

There is no tuition charge for any of the courses offered by the Academy; and no obligation for future service of any kind is incurred by the young men.

On Sundays the cadets will be allowed to attend divine service at the churches of their respective denominations on shore. While on board ship cadets will receive free minor aid treatment when necessary.

This is the twelfth annual summer course offered by the Academy and will be under the personal supervision of the Captain Commandant of the Academy who will be in command of the vessel.

Names of students satisfactorily completing the full course will be kept on file by the Academy for the benefit of yachtsmen desiring to obtain crew personnel.

While on board ship the students will follow the regular daily ship routine, and will be given practical instruction in nautical subjects, including seamenship (shop's work), signaling, rowing handling and the use of motorboats, life-saving, military and naval drills.

Many of the duties on board ship are performed by the cadets as part of their training.

Cadets will also receive instruction in the use of distress signals, life buoys, first aid, the compass, log and lead, ground tackle, and the duties of look-outs, as well as the duties of the watch on deck.

Due to the fact that the nummber of accommodations available is limited, those wishing to take advantage of this opportunity should write at once to the

American Nautical Academy
Transportation Building
Washington, D. C.

НА БАЛКАНІ ЩЕ ПОЛІТИКУЮТЬ

БЕЛГОРОД. — Щось зайшло в останньому часі, що спинило остаточне рішення з боку Югославії. Кажуть, що Німеччина натискає на неї, щоб ввійшла в повний союз з державами „осі". В Берліні перечать тому, але проте поголоски кружляють далі. Також кажуть, що в Югославії нарід ворушиться. Настає щось таке, що було в 1914 році. Зачалась нова нагла переміна, що промовляє більше до національної гідности сербів. Але тяжко зорієнтуватись, до чого властиво те все прямує.

ЗАПОВІДАЮТЬ ВІЙНУ АМЕРИКИ З НІМЕЧЧИНОЮ

ІСТАНБУЛ. — Турецька преса, обговорюючи американський закон про допомогу Англії, пише, що якщо ця допомога не поможе Великій Британії віднести перемогу, то наступним кроком буде виповідження війни Німеччині з боку Злучених Держав. Таке написав турецький часопис „Ікдам".

СОБАКА-ГЕРОЙ БЕЗ НОГИ. Коли Дон Фендлер з Рай, Ню Йорк, загубився в горах стейту Мейн у 1939. році, стейтова поліція вживала тоді до шукання за ним „Реда", поліційну собаку. Підчас пошукувань собака була ранена, а недавно їй відтято задну ногу. Врятований хлопчина опікується собакою.

В галицькім селі.

— А візьміть там, Іване, газету з почти.

— Добре, пан-отчику, я однаково порожнім возом буду вертати.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Вільних Козаків, від. 316., відбудуться в четвер 13. марта, в Народнім Домі, 831 Джозиф явню, в годині 8. ввечір. Проситься всіх членів прибути на ці збори й вислухати звіту урядників. Пригадується тим членам, котрі винують більшу суму до товариської каси, щоб кожний старався сплатити по своїй змозі. — П. Ковдун, голова; М. Лупиний, кас.; В. Іванців, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Збори Сестр Благовіщення, від. 125. відбудуться в неділю, 16. березня, в годині 12.30 сполудня в парохіяльній гали при Оклей і-Райс ул. — А. Васильовська, предс.; О. Оленець, кас.; І. Подола, секр.

ДИРҐАМВІЛ, Н. Й. — Місячні збори від. 188., відбудуться в недлю, 16. марта, точно в год. 2. пополудні. Проситься всіх членів і членкинь прибути на збори, бо є важні справи, як питання точности зборів в січни і багато інших. — За уряд: Й. Сохан, предс.; Тео. Харітон, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. — Квартальні збори Тов. Згода, від. 294., відбудуться в суботу, 15. марта, в години 8. вечером, в гали, де все. Просимо всіх членів, аби були присутні. Будуть важні справи, що ми не докінчили. Неявивший член буде караний 50 ц., а урядник 1 долар. — І. Корель, предс.; С. Мушка, кас.; Я. Салій, секр.

ТОМАСТОН, Н. Й. — Місячні збори Тов. Українська Січ, від. 421., відбудуться 15. марта, в Українськім Домі, Проспект стр. Обовязком кождого члена прийти на місячні збори, щоби полагодити товариські справи. На зборах буде відчитаний статут, отож проситься всіх членів явитись на збори, бо много членів є, котрі не знають прав свого товариства. — Й. Шеремета, пред.; М. Шипінська, кас.; П. Чеснік секр.

ІСТ СТ. ЛУІС, ІЛЛ. — Квартальні збори Тов. Запорозька Січ, від. 284., відбудуться в суботу, 15. марта, вечером в годині 7. в гали Українського Дому. Проситься всіх членів явитися начас, бо у нас буває, що оден прийде начас, а другий годину пізніше. — За уряд: Николай Гудима, голова; Іван Василюка, кас.; Іван Тимкович, писар.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252., відбудуться в неділю, 16. березня, в годині 12.30 в парохіяльній гали, 1944 Іpi ул. Проситься всіх членів прийти на збори й заплатити свої вкладки. — І. Магас, предс.; П. Хомин, секр. рек.; М. Батюк, секр. фін.; І. Сливка, кас.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Місячні квартальні збори Тов. ім. Івана Франка, відділ 83., відбудуться в неділю, 16. марта, в першій годині пополудні в домі У. А. Горожан, 847 Норт Френклин улиця. Проситься членів прибути на ці збори, де є много справ до полагодження. Довгуючих членів проситься прийти й вирівнати свої вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. — С. Чорномаз, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. — Місячні збори тов. Рогатинщина, від. 396., відбудуться в неділю, 16. березня в годині 5.30 пополудні в домі Петра Бекіша, 2114 Тустин улиця. Всі члени повинні явитися на збори на означений час. Маємо важні справи до полагодження. Ті члени, що платять до каси хорих, мають брати участь у тих справах, бо котрого члена не буде на тих зборах, то на других зборах не може тих справ завертати наново або вносити яку просьбу до відділового уряду. — Іван Катериняк, секр.

КАНТОН, О. — Місячний мітинг Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 115., відбудеться в неділю, 16. березня, в годині 2. пополудні, в домі 2506 14 стр. Н. Е. Проситься всіх членів прибути на цей мітинг. — А. Бандрівський, предс.; А. Клюс, кас.; К. Дрозда, секр.

ТОРОНТО, ОНТ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Г. Шевченка, від. 432., відбудуться в понеділок, 17. березня, в домівці УНО., 334 А. Квін улиця, в год. 8.30 вечером. Просимо всіх членів приносити свої місячні вкладки на збори й ждати до кінця місяця, бо в інакшому випадку будуть суспендовані. — В. Бабак, голова; Я. Ковальчук, кас.; В. Гірняк, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори св. Йосафата, від. 217., відбудуться в неділю, 16. березня, в год. 2. пополудні, в гали, де звичайно. Приявність всіх членів конечна, бо є важні справи до вирішення. Довгуючі члени хай прийдуть і вирівнають свою залеглість до братства і У. Н. Союзу на цих зборах, бо в противнім разі будуть суспендовані. Всі члени, старайтесь приєднувати нових членів до братства і У. Н. Союзу та вписуйте своїх дітей, бо це наша будучність. — А. Іванів, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Місячні збори Бр. св. о. Николая, від. 369., відбудеться в неділю, 16. березня, в годині 6. ввечір в гали церковній. Проситься всіх членів прийти на збори на означений час. Старайтеся більше приходити на зобри і платити свої вкладки на зборах. Пригадується членам, що довгують за минулий рік, щоби прийшли й заплатили свій довг, а ні тобудуть суспендовані. На тих зборах маємо ухвалити конвенційні проекти. Старайтеся приєднати нових членів. — І. Климишин, предс.; С. Новацький, кас.; М. Куба, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Збори Тов. Любов, від. 370., відбудуться в неділю, 16. марта в церковній гали, 127 Парк улиця, в 2. годині пополудні. Проситься усіх членів прибути начас. Також припоминається, що буде збиратись посмертне. Члени довгуючі конечно мають заплатити свій довг, в противнім разі будуть наражені на суспензу. Проситься членів придбати нових членів, а то ані оден не сповнить того, що обіцює, а се дуже сумно для нашого відділу, що ми так пристали. Адрес секретаря: Михайло Сампара, 34 Йорк стр., Ню Гейвен, Конн.; П. Воляник, пр.; К. Стасюк, кас.; М. Сампара, секр.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 5. марта 1941. був забитий авто-троком член Бр. св. Юрія, від. 379. У. Н. Союзу, в Шікаго, Ілл.,

ЯКІВ ЕГРЕСМАН.

Вступив до У. Н. Союзу 27. серпня 1940. року. Полишив в смутку жену Марію та 8 дітей, з них 5 хлопців, а 3 дівчат.

Покійний був походження німець, але був щирим українцем, володів чистою українською мовою, був добре письменним по українськи; ціла його родина, хоч більшість з них тут порождені, усі говорять добре по українськи.

Покійний любив Україну і навіть боровся за Україну. Він служив при українській жандармерії в 1919. році в Галичині.

Покійний родився 4. серпня 1890. року в містечку Човгеня, Прибиці, Галичина. Одружився з українкою в Кніжолука, Долина, Галичина в 1920. році. Родина приїхала до Америки 1923. року.

Похорон відбувся в понеділок, 10. марта на цвинтар Елим Вуд.

Най прибрана земля Вашингтона буде пером для Покійного.

А. Боднарчук, секр.

У Форд Ситі, Па., помер у суботу, 1. березня 1941. року член від. 63. У. Н. Союзу у Форд Ситі,

МИКИТА ГУНЯ.

Прожив 55 літ. Родився в селі Криве, пов. Бережани.

До У. Н. Союзу вступив 26. червня 1924. Хорував на груди майже цілий рік. Похорон відбувся з дому жалоби до церкви, а відтак на цвинтар 5. березня.

Полишив вдовою жену Зофію, котра є членицею У. Н. Союзу, і сиротами пять синів і три дочки, з котрих двоє є в молодечім департ. У. Н. Союзу.

Нехай американська свобідна земля буде Йому легкою!

М. Личак, секр.

Дня 24. лютого 1941. року в Ню Гейвен, Конн., упокоїлась сном блаженних члениця Тов. Любов, від. 370. У. Н. Союзу,

КАТЕРИНА КЛИМКОВСЬКА.

До Союзу вписалась 21. січня 1923. року. Родилась 26. квітня 1878. року в селі Новосілка, повіт Сянок, Галичина.

Оставила в смутку 5 дочок і двох синів, також кількоро внуків, як рівнож трьох зятів й одну невістку.

Похорон відбувся 27. лютого з дому жалоби при великім числі людей до гр.-кат. церкви св. Арх. Михаїла. Шістьох членів Тов. віддали останню прислугу несенням домовини з тлінними останками до гробу на вічний спочинок.

Най земля прибраної Вітчини буде легкою для Неї! Вічна Їй память!

М. Сампара, секр.

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ

ВАСИЛІЙ КЛЮЧАНОВИЧ пошукує свого хрестного батька **ПОРФИРІЯ (Петра) КИСЕЛИЦЮ**, котрий походить із села Рибна, або Кобаки, коло Кутів, повіт Косів, Галичина. Виїхав він із Травескин, Пенсилвенія, в 1919. році до Джерзі Ситі, де отворив бизнес із граючими колбачами. Має мешкати десь у Бронкс, Ню Йорку. Дорогий Батьку! Хотів би я Вас бодай раз побачити у моїм життю. Прошу написати до мене або бодай прислати свою фотографію. Хто з краянів подасть мені адресу дістане нагороду. **Lieutenant Wesley A. Keyson, Randolph Hall, Fort Monroe, Virginia.**

РОДИННЕ СВЯТО

В Ютиці, Ню Йорк, відбулася дня 15. лютого 1941. р. родинна забава спириводу 55-літніх уродин пані Емілії Левицької. Забава була влаштована як несподіванка на парохіяльній ґалі, при Ферст і Катерін. Були на ній передовсім діти, а є це родина яких мало, бо є в ній чотири сини й три дочки. Крім дітей були зяті й невістки. Були й внуки. Були й кумове й куми, близькі й з далека. Найближча з них, п. Ксеня Коріча, занялася забавою. Забава повна була сердечного родинного тепла й справила велику приємність ювилятці й всім гостям-учасникам. (огол.

Рація.

Вчитель: Як міркуєш Федю: чи танець це приємність, чи робота?

Федь: Таки приємність, прошу пана вчителя, бо інакше наш ґємосць казалиб за покуту танцювати.

ТАРЗАН, ч. 248. Небезпечне схоронище.

Втікаючий хлопець оглянувся позад себе і побачив, як бистра львиця чимраз зменшала ту віддаль, що ділила її від неї.

В тій хвилині він собі нагадав, що львиці звичайно зле дряпаються по деревах. Отож він смикнув на тонке дерево.

Та це схоронище рятувало його лиш на хвилю від смерти. Бо дерево страшенно хиталось від вітру.

А кожне сколихання і зближення до землі давало львови нагоду підскочити до гори і попробувати схопити свою жертву.